

ВУРЯТ—МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Советэй орган

№ 258 (3258) | 1940 оной ноябрин 5, вторник | СЭН 10 МҮНГЭ

Эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигууд. Үндэр ургасын түлөө, хамтын малажалай дэбжэлтын түлөө тэмсэгты, Колхозуудайнгаа хамтын ажыхы бүхэжүүлэгты. Колхознигуудай шанга шадалта, культурна ажабайдал мандаг!

(ВКП(б)-гэй ЦК-гэй лозунгнуудһаа)

Агуухэ Октябрска Социалистическэ революциин XXIII ойдо зориулагдаһан лозунгнууд

1. СССР-дхи Агуухэ Октябрска Социалистическэ революциин XXIII ой мандаг!
2. Ангин талараа ахадүүнэртэ, капиталы узнигуудта, бүхы дэлхэй дээрэ хүдэлмэришэн ангин сүлөөрэлгын түлөө тэмсэгшэдтэ —манай ахадүүгэй амаршалга!
3. Капиталистическэ оронудай хүдэлмэришэн ангитай СССР-эй хүдэлмэришэн ангин интернационална барисаае бэхжүүлэе. Уласхоорондын пролетарска солидарностиин тугые дээрэ үргэе!
4. Советскэ правительствын гададын политика, арадуудай хоорондохи эб найрамдалай ба манай Эхэ ороной аюулгүй хангагша политика мандаг!
5. СССР-эй арадуудай амгалан тайбан амалай хүсэнтүгэс түшэг, Агуухэ Октябрска Социалистическэ революциин туйлалтануудай үнэн сахюулша — манай түрэл Улаан Арми мандаг!
6. Советскэ Союзай амалшад! Капиталистическэ хүрээлгэ тухай бү мартагты. Манай Улаан Арми ба ВЧК—манай социалистическэ разведкые хэлбэришгүгүгөөр бэхжүүлхэбди!
7. Советскэ далайн хилэнүүдые найдамтайгаар хамгаалагша, Советскэ Союзай Ухан-Сэрэгэй Флот мандаг!
8. Хүсэнтүгэс Советскэ авиаци мандаг! Манай эхэ ороной омог бүргэдүүд—советскэ летчигууд мандаг!
9. Социализмын ороной хэрхо часовоинууд, эрэлхэг ба шэн зоримгой боецүүд-пограничникуудта амаршалга!
10. Советскэ Союзай арадуудай агуухэ бүлэ дотор сүлөөтэ ажабайдалаа байгуулагша, Литвагай, Латвийн, Эстонийн, Бессарабин, Хойто-Буковинын амалшадта амаршалга!
11. Союзна Молдавска Советскэ Социалистическэ Республика мандаг!
12. Союзна Литовско Советскэ Социалистическэ Республика мандаг!
13. Союзна Латвийска Советскэ Социалистическэ Республика мандаг!
14. Союзна Эстонско Советскэ Социалистическэ Республика мандаг!
15. Советскэ Союзай арадуудай ахадүүгэй союз ба хани барисаан мандаг!
16. Промышленностиин, транспортын, худалдаанай ба хүдөө-ажыхын стахановещуудта, манай ороной солото хүнүүдтэ—большевиствскэ амаршалга!
17. Хара ба үнгэтэ металлургин эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд ба технигүүд. Металл үйлдбэрлгые ехэдхын түлөө, тэрэнэй шанарай түлөө тэмсэгты!
18. Машинабайгуулгын промышленностин эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд ба технигүүд. Дэлхэй дээрэ эгээн түрүү машинабайгуулгые хүгжүүлхын түлөө тэмсэгты!
19. Оборонно промышленностин эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд ба технигүүд. Эхэ оронойгоо оборонно хүсэ-шадалье бэхжүүлэгты. Улаан Арми ба Ухан-Сэрэгэй Флудые эгээн шэнэ техникээр зэбсэглэгты!
20. Түлишэ ба энергийн промышленностин эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд ба технигүүд. Түлишэ абалгы ба электротэнерги үйлдбэрлгые большевистскэ темпүүдээр урагшань дабуулагты. СССР-эй түлишэ ба энергийн базые бэхжүүлэгты!
21. Химическэ промышленностин хүдэлмэришэд. Манай орондо хүсэнтүгэс химическэ промышленностине байгуулхын түлөө тэмсэгты!
22. Нүхэд барилгашад. Барилгануудай болзорнуудые түргэдхын түлөө, тэрэнэй үндэр дээдэ шанарай түлөө, барилгануудые үнэ багатайгаар бүтөөхын түлөө тэмсэгты!
23. Хүнгэн ба бүд нэхэхэ промышленностин эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд ба технигүүд. Советскэ ороной гражданинуудта ситец, торго, сэмбэ, тр инотаж, гутал, хубсаһа бүри ехээр үгэгты! Продукциин үндэр дээдэ шанарай түлөө тэмсэгты!
24. Промышленностьда ба транспортда зориулан, гүрэнэй амалай хүсэнтүгэс резервүүдые байгуула!
25. Колхозно ба городой залуушууд! Фабрико-завоуддахы нургуулинуудта, олзоборилгын ба түмэрзамай училищинуудта орогты. Эхэ оронойгоо мэргэжэлтэ хүдэлмэришэд болохоор бээе бэлдхэгты!
26. Прогульцигуудта, үйлдбэрин дезорганизаторнуудта эсэргүү тэмсэл—манай эхэ ороной ба тэрэнэй Улаан Армины хүсэшадалье бэхжүүлхын түлөө тэмсэл мүн. Манай эхэ ороной предприятинууд дээрэ амалай дисциплина ба эрхим жэсэртэ гури мандаг!
27. Эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигууд. Үндэр ургасын түлөө, хамтын малажалай дэбжэлтын түлөө тэмсэгты. Колхозуудайнгаа хамтын ажыхы бүхэжүүлэгты. Колхознигуудай шанга шадалта, культурна ажабайдал мандаг!
28. Советскэ учрежденинүүдэй служащинууд! Гүрэнэй дисциплины бэхжүүлхын түлөө, советскэ законуудые нарыар дүүргэхын түлөө тэмсэгты!
29. Гүрэнэй, нооперативна худалдаанай хүдэлмэришэд. Советскэ эдхэрэглэгшэдые эрхимээр хангахын түлөө, городто ба хүдөөдэ культурна советскэ худалдаанай түлөө тэмсэгты!
30. СССР-эй арадуудай социалистическэ культурын саашанхи бадаралтын түлөө, науки, технинын ба искусствын шэнэнүүд амжалтануудай, туйлалтануудай түлөө!
31. Манай эхэ ороной ажыхын ба культурна хэрэгүүдые, гүрэн-ние хүтэлбэрлгэдэ активнаар хабарагша— Советскэ Союзай тэгшэ эрхэтэ эхэнэрнүүд мандаг!
32. Профсоюзай бүхы членүүдые ле низимын хургаалаар хүмүү-нүүлгэ—советскэ организацинуудай хүндэтэ уялга мүн. Коммунизмын нургуули—советскэ профсоюзуд мандаг!
33. Манай дутуу дундануудта критикые дэлгэрүүлэе. Манай гүрэнэй хүсэшадал ба эмхидэлые бүри ехээр бүхэжүүлэе!
34. Большевиствскэ партиин үнэн туһалагша—комсомол мандаг! Манай эхэ ороной залуу үе—советскэ залуушууд мандаг!
35. Советскэ нургуулин хурагшад. Науке шудалагты, Ленин-Сталиной эрэгтэй түлөө тэмсэлшэд болохоор бээе бэлдхэгты!

36. Манай хүсэнтүгэс эхэ орон — Советскэ Социалистическэ Республиканыудай Союз мандаг, бүхэжэг!
 37. Манай хүдэлмэришэн анги мандаг!
 38. Манай колхозно таряшад мандаг!
 39. Манай советскэ интеллигенци мандаг!
 40. Советскэ Союзай амалшадтай түрүү отряд—Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевиүүдэй) парти мандаг!
 41. Амалшадтай илалтын түлөө тэмсэлые эмхидхэгшэ—Коммунистическэ Интернационал мандаг!
 42. Маркс—Энгельс—Ленин—Сталиной агуухэ, илагдашагүй туг мандаг! Ленинизм мандаг!
- Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевиүүдэй) партиин
Центральна Комитет.

ССР Союзай орденууд ба медальнуудые барюулга

Ноябрин 2-то, СССР-эй Верховно Советэй Президиимэй түрүүлэгшэ М. И. Калинин—шагнадагшадта орденууд ба медальнуудые барюулга.

Бурят-Монголой хүгжэмэй-драматическа искусствые хүгжөөлгын хэрэгтэ гайхамшаг габьяануудайгаа түлөө шагнадаһан Бурят-Монголой гүрэнэй хүгжэмтэ-драматическа театрта—Лениной Орден, төрөнэй түлөөлөгшөдөөр дамжуулагдан барюулагдаба.

Энэ награлые абаха зуураа,— театрын уранхайханай хүтэлбэрлэгшэ нүхэр Цыденжапов хэлэбэ,— бурят-монгол арадай театральна ба хүгжэмэй культурануудые саашадань хүгжөөлгөдэ манай коллектив болбол шэнэнүүд амжалтануудые туйлаха гэжэ бидэнэр, искусствын хүдэлмэришэд хадаа парти ба правительстве найдуулабди.

Республикын театральна ба хүгжэмэй искусствые хүгжөөхэ хэрэгтэ гайхамшаг габьяануудайгаа түлөө шагнадагшад, бурят-монголой искусствын декадада хабаадагшадта орденууд ба медальнууд барюулагдаба. Бурят-Монголой АССР-эй арадай артист, Бурят-Монголой гүрэнэй хүгжэмтэ-драматическа театрын уранхайханай хүтэлбэрлэгшэ Цыденжаповта—Лениной орден ба СССР-эй арадай артистын нэрээрэгэ олгон тухай грамота барюулагдаба. Мүн төрөлөөн республикын арадай артист, драматург-режиссер Балдаво, искусствын габьяата деятельүүд Павловта ба Тиминде, габьяата артистууд—Гендунова, Таровта, артистка Петровада, декадын уранхайханай хүтэлбэрлэгшэ Гумановта, декадын главна балетмейстер Моисеевта, композитор Фроловто, театрын директор Сыденовта ба бусадта орденууд ба медальнууд барюулагдаба.

Манай коллектив болбол өөһөднгөө инаглалта өхэ ороной халбаралтын тула искусствынгаа илалтануудые улам арбидхаха байна гэжэ, парти ба правительстве найдуулабди— гэжэ шагнадагшадтай зүгһөө выступалһан нүхэр Балдаво хэлэбэ.

Мүн төрөлөөн сэрэгэй ба гражданска хүдэлмэришэдтэ орденууд ба медальнууд барюулагдаба.

Шагнадагшадта орденууд ба медальнуудые барюулһанайгаа хүүлээр, нүхэр Калинин болбол шагнадагшадта хандажа, баярай үгэнүүдые хэлэбэ. Төрө хадаа Бурят-Монголой театральна ба хүгжэмэй искусствын деятельүүдые амжалтаарнь дашарамуулан амаршалба.

Эдэ танай амжалтанууд хадаа, нүхэр Калинин хэлэбэ, гансахан лэ награденуудай официальной актинуудар тэмдэглэгдэбэ бэшэ, харин тэдэ болбол али бүхы искусствуар далай болоһон Москвагайхидай халуун угталгаар тэмдэглэгдэһэн байна. Эдэ халуун угталганууд хадаа танаар туйлагдаһан нилээд өхөнүүд амжалтанууд тухай гэршэлнэ.

Бүгэдэ шагнадагшадта үнэн зүрхэнэй баярые хүргэн, төрөнэй саашанхи хүдэлмэришэд амжалтануудые хүсэжэ өөрингөө выступление нүхэр М. И. Калинин дүүргэбэ.

Шагнадагшад болбол парти ба правительствын хүтэлбэрлэгшэдэй ба нүхэр Сталиной хүндэтэгдэ халуун овапы хэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бурят-Монголой искусствын декадада хабаадагшад Агния Жигмитова ба Мария Шалтынова гэгшэд «Энхэ-Булад Баатор» опереде танец гүйсэдхэмэ байна. М. Руневой фото.

Уялгаан дүүргэгүй

Улан-Удын Главгастрономой табангы советскэ худалдаанай гурымые хэр сахиза, ямараар хүдэлмэришэ байнаб гэжэ хаража үзэбэл, магазынуудайн худалдаашад, кассирнууд ба тусад хүдэлмэришэдэ Октябринь урда тээхи социалистическэ соревнования ороһоншые һаа, төрөнэй олонхын уялгануудаа гүйсэдхэнэгүй. Тус табангайхид хадаа түмэрзамайхидай уряные зүбшэн хэлсэхэлээ, дүрбөдөхи кварталайгаа плание ноябринь 7 болотор 50 проц. гүйсэдхэхэ уялга абанан юм. Гэбэлые, мүнөө планайн хордшө процентны гүйсэдхэдөгүй байна.

—Овош ба картофель багаар худалгадана, хүдөөһөө зөөн асаржа хүшэхүрэнэгүйбди, плянай гүйсэдхэдөггүй — гэжэ директор нүхэр Давыдов мэдүүлнэ.

Зүгөөр, республикын урда районуудһаа овош ба картофель хаһа сооһ асаржа арга бүри байгаа.

БМАССР-эй Совнарком болбол хүдөөһөө овош ба картофель асаралгы хангаагүйн түлөө нүхэр Давыдовта выговор сонсоход, хэрбээ ноябринь нөгөн болотор төрө хүдэлмэрин планай дүүргэлгы хангаагүй һаань, хүдэлмэришөнь сүлөөлгө гэжэ тогтоохон байгаа. Нүхэр Давыдов хадаа Совнаркомой уридшалан хануулаһаа ямаршы вывод хээгүй, хүдэлмэрээ шөнөдхөн таблагүй байһаар.

Ив. Бодрий.

Бурят-Монголой хүгжэмүүдые граммафонно пластинканыудта буулгалга

Ниятын машинабайгуулгын Наркомадайд абабэшэлгын фабрикийн студия Бурят-Монголой хүгжэмүүдые граммафонно пластинканыудта буулгалга эхилбэ. Дуунуудые гүйсэдхэгшад— бурят-монголой искусствын Москвада болоһон декадада хабаадагшад болоно.

Бурят-Монголой гүрэнэй филармониян арадай инструментүүдэй оркестрын выступлени, РСФСР-эй габьяат артист ортенто Таровай, орденто артист Хоборковай, „Ажалай отлични түлөө“ медалар шагнадаһан артистууд Намсараевай, Яныовагай ба бусадай гүйсэдхэһан арадай дуунууд пластинканыудта буулгагдэба.

Бурят-Монголой АССР-эй Тарбагатайн районной колхозно ород хоорой дуунууд мүн бэшэгдэбэ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗ ДОТОР

Сталинска конституци тухай хөөрөлдөөнүүд

ЛЬВОВ, ноябрин 1. (ТАСС). Областин бүхы городуудта ба селонуудта хунгуулийн кампани үргэнөөр дэлгэри. Львовско сельскэ райондо 2 мянганһаа дээшэ хунгуулийн комиссийн членүүд ба 700 агитаторнууд хүдэлмэридөө оробо.

Грибовичи селодо агитатор нүх. Лисович тэгшын хунгуулийн закон тухай доклад хэбэнэй һүүлдэ таряашан Ключковский үгэ абаба.

— Энэ болбол 1938 ондо болоһон юм,—төрө хэлэнэ,—бидэнэртэ староста хунгаха хэрэгтэй байгаа. Тийхэдэ бидэ хадаа өөрынгөө хунине хунгаха бээбди гэжэ найдаһан байгаабди. Эдибхитэйгээр голоснуудые суглуулабди, түрүүшынхөө лэ өөрынхөө хүсэббди гэжэ ханагдаба. Староста болгогдон үгэ-

Камчаткын вулканыудые шэнжэлэлгэ

Камчаткада төһөржэ байдаг 17 вулканыуд бии. Тэдөнэй өгөө үндэрэйнь—Ключевскэ солкын—хормойдо СССР-эй Наукуудай Академиин вулканогиическа станци байгуулагдэвхай. Химическэ лабораториядону вулканическа газуудай зуугаад шахуу анализ хөгдөһөн байна. Аргон ба крипток шөвги хомор газууд олдогдоһон байна. Даванууд сооһ үнэтэ металлууд олдобо.

Днепр дээрэ буерна станци

Усбодөө Киевтэ 10 санын өхөнүүд станцинууд ба 8 өхөнүүд катодууд хүдэлмэрихэнь. Түрүүшынхөө Днепр дээрэ буерна станци эмхидхэхэ гэжэ хараалагдаһан байна. Голосевскэ ой модотой райондо городской спортивна трамплин барилга захалба.

Ном хэблэлгын 500 жэлэй ойдо зориулагдаһан конференци

Львовто вом хэблэлгын 500 жэлэй ойдо зориулагдаһан эрдэмтэ конференци дүүрбэ. 16 докладууд сонсогдоо. „Иван Федоров Львовто“ гэгэн Львовско университетей профессор Крипакевичи докладай ёвоор, Иван Федоровай музей төвдө бии болгохо гэжэ шийдхэгдэба.

Карело-Финскэ ССР-дхи ремесленнэ училищинууд ба ФЗО-гэй нургуулинууд

Карело-Финскэ ССР-эй Совнарком ба компартия ЦЕ болбол 5 ремесленнэ училищинуудые ба 4 ФЗО-гэй нургуулинуудые эмхидхэһын тухай шийдхө-

Якутида буга үсхэбэрлэгшын үдэр

Якутийн колхознигууд ноябрин 1-дэ буга үсхэбэрлэгшэдэй найнуудые үнэргэбэ. Районно ба колхозно центринуудта якудууд-оленоводууд бүлэтөө хамта бүхы захы булангуудһаа ерөһөн байна. Бүхы нотагуудта баярай суглаанууд, спортивна мурьсөөнүүд, буга-

бэри гаргаба. Тэдөөндэ 2200 хүн нуралсаха байна. Училищинуудта ба ФЗО-гэй нургуулинуудта залуушуудые таталга ноябрин 10-һаа эхилхэнь.

пүүдэй урилданууд болобо. Якутийн оленоводууд өөһөднгөө найндүртэ өхөөнүүд амжалтатайгаар ерөбэ. Энэ жэлдэ буга үсхэлгын шөнөнүүд ферменүүд бии болгогдонхой. Нүүшын 3 жэл соо колхозуудай бугануудай тоо толгой гурба дахин нэмэһэн байна.

Бурят-монголой искусствын шэнэ зорилгонууд

Москвада болоно, бурят-монголой искусствын декада хадаа үнэндөө нэгэ жэлэй торшо соо бэлдэгдэһэн байна. Декадада хабаадаһан бүхы коллективүүд, бурят-монголой гүрэнэй хүгжэмтэ-дремын театрыа бөшөө, гсд түлэб энэ үе соо байгуулагдаһан байха юм. Тус театр 1932 ондо тогтоһон ба декадада бэлдэхэй урда тээ миңг 34 хүнүүдтэй байгаа. Москвагай ажалшадай харанан бүгэдөө республикын партийна ба советскэ организацинуудай оролдосото ажаалаар, москвоско театруудай творческо хүдэлмэрилгшэдэй туһаламжаар, Бурят-Монголой бүхы ажалшадай активна хабаадалгаар, нэгэжөн жэлэй торшо соо байгуулагдаа.

Декадада бэлдхэл хадаа бүхы искусствода манай республикын ажалшалай угаа эхээр эрмэлзэдэгмөн харуула, уран бэлгитэ артистууде, дуушадые, танцорнууде, хүгжэмшөдө, зураашадые элирүүлхэ ябадалда туһалаа. Арад болбол өөһөдөнгөө дундаһаа талантта дуушадые, зураашадые, һилдүүршадые, нарин дархашууде ба бусадые дэбжүүлбэ. Декадын хабаадагшадай дийлэнхи олонхин үшөө үгэрэгшэ жэлэй эсэстэ, энэ жэлэй эхиндэ колхозно малшад, хаалишад, промышленна предпринятинуудай хүдэлмэришад, учрежденинуудай хүдэлмэришад байһан юм, энэнь илаягна гайхамшаг. Бурят-монгол арал болбол искусствын бүхы халбаринуудай хүгжэлтын түлээ эршэмтэйгээр төмсөжэ, өөһөдөнгөө уран бэлгитэ хүбүүд ба басагадые театрта, филармонийн коллективүүдтэ эльгээгэ. Декадада бэлдэхэй үе соо, тэрөөндэ хабаадагшадай культурна хэмжээгэй нилдэ дэбшлһөн баяртайгаар тэмдэглэхээр байна. Нүхэдэй туһаламжа үзүүхын тулада манда өршөөн, искусствын хүдэлмэришэдөөр — хүгжэм тухайда, элите композиторууд, драматургнууд ба зураашадай ажабайдал ба творчество тухайда олон лекцинууд уншагдаа.

Декадын коллективүүдэй тоодо — 1940 оной зун байгуулагдаһан эвенкин дуунай ба пляски ансамблин өршөөн факт хадаа бурят-монголой искусствын ба культурын эхэ ургалтын элите баримтан болоно. Энэ ансамбль — манай республикын холын хөлтө райондо ажалуудар эвенкүүдэй искусствые байгуулгада пионерын болобо.

Декада дүүрээ. Зүгөөр, искусствын саашанхи хүгжэлтэе хангаха эршэмтэй шанга хүдэлмэри үргэлжлһөөр. Урган түргэдэгшэ темптайгаар ба улам бүри дэбшлһөн шанартайгаар үргэлжлхэ байна. Боложо үнгөрһөн декада хадаа бурят-монголой — формооро национальна, удхаараа социалистическэ искусствые байгуулгаар тон эхэ, бэрхэтэй ба харюусалгатай хүдэлмэрин эхининь лэ болоно гэжэ бидэнэр һайн мэдэнбди. Искусствын хүдэлмэрилгшэдэй бүхы коллектив — артистнууд, дуушад, хүгжэмшэд, зураашад болбол ургашаа дашалтада тохёолдохо бэрхшөөлнүүдтэй төмсөлдэ элсүүлэгдэнхэй. Хэрбээ ханаагаа амарха болоо һаа, хэрэгэй хосорко байһые тэдэнэр тодоор мэдэнэ. Энэниинь ойлгожо, тэдэнэр бүгэдэ өөһөдөнгөө

зохёонбайгуулгын замда ушаржа магад хаалтанууд, бэрхшөөлнүүдэ большевистскээр дабан зайлуулхаар овлон байна.

„Энхэ-Булат Ваатор“ — манай театрын түрүүшын оперно зүжэгын болоно. Энэ хадаа хүсөөе туршалгын опыт байгаа. Мүнөө декадын һүүлээр, театрын хүдэлмэрин драматическа ба оперын искусствын төгшө хүгжөөр амхидхэгдэхэ байна. Оролдосотойгоор хүдэлмэришэд, өөрингөө мэргэжэлые сусаршагүйгөөр дэбшлүүлэд байхадаа, аяншы зорилгыне амжалтагайгаар дүүргэжэ шадахади гэжэ манай театрын артистнууд ба төрөнэй хүтэлбэрилэгшад батаар найдана. Класикуудай хэдэ хэдэн оперно зохёолнуудай текстнуудын мүнөө бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдажа экиэлхэй, тэршөлэн бурят-монголой композиторууд ород композиторуудтай суглаа хүдэлмэрилэн, бурят-монгол арадай ажабайдалда шнэ советскэ оперо байгуулажа экиэлхөн.

Манай урда тон харюусалгатай зорилго — городуудай ба колхозно госконуудай ажалшадай үргөн хубинэ театрта, хүгжэмтэ татаха зорилго байна.

Энээгээр зарим хэдэ хүдэлмэри хэгдээ. Энэманай бага. Театрын ба филармонийн коллективүүдэй ойрын сагта хөхэ хүдэлмэрин план соонь — республика соогуураа ябалга ороно. Энэ болбол кранын, дуунай, хүгжэмтэ искусствээр манай туйлалтанууде амжалтада үргөнөөр харуула, хүдэлмэришэдэй ба колхозно уранһайханай коллективүүдэй хүдэлмэрин шанары дэбшлүүлгэдэ, тоосын олодхолгодо, тэршөлэн театрта ба филармонийн коллективүүдтэ шухала шөн бэлгитэ хүнүүдэй шнэ отрядые элирүүлгэдэ туһалаа арга олгоно.

Ураламга, ниллэлгын искусство тусаа хэлэбэл, хэрэг хадаа уранзураашадай хүдэлмэришэд тавтай услови байгуулгэдэ, манай талантта залуушудые хургахын тула хургуули тогтоолгодо байна. Гэхэтэй хамта, энэ талаар бага юмэ хэгдээ. Ойрын сагта ураламга, ниллэлгын искусствые хүгжөөхэ хэмжээбуулангууд хараалагдаба. Зураашадай мастерскойн барилга, зурагуудай галлерей эмхидхэлгэ энэ жэлдэ эхилхэ байна. Манай театрально-хүгжэмтэ бургуулине үргэдхэхэ, тэндэ зураашадай таһаг нээхэ тухай асуудал СССР-эй СНК-гай дэргэдэхи искусствын хэрэгүүдэ эрилхэ Комитетэй урда табигдаа. Энэ хэмжээбуулгыне манай залуушудуу эхэ баяртайгаар, урматтайгаар угтахан лабтай.

Искусствые хүгжөөхэ хэрэгтэ Бурят-Монголой АССР-эй туйлаһан эдэ түрүүшын амжалтануудын имагта лэ ВКП(б)-гэй ЦК-гай ба союзна правительствын сагүргэлжэ бидэндэ үзүүдэг туйлай эхэ туһаламжын ашаар бөлүүлгэдэ.

Национальна искусствые хүгжөөгдөхи түрүүшын амжалтануудаар зоригжо, Бурят-Монголой парторганизади ба ажалшад болбол алибүхы даалгаваринуудын дүүргэхээр бэлэн байһанаа — ВКП(б)-гэй ЦК-е, правительствын, өөрингөө агуушэ вождэ ба хани нүхэр Сталиныне найдуула.

С. ИГНАТЬЕВ — ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой ОКБкомой секретарь.

Дулаан байра, элбэг тэжээл хангаха (Манай корреспондентһөө).

Зэдн аймаг — малажаалаара республика дотор эхэ һуури эвэлдэг болобошье, үбэлжэлгыне жэл бүри шахуу бэлдхэл муутайгаар утгадаг ба төрөнэйнь резултатта түлэй хоролто болодог байна. Жэшээлхэдэ, Зэдн совсовет 1939—40 онуудта аяар 60 малнуудаа үхүүдһөн байгаа. Иимэ фактнууд хэдэ хэдэн колхозуудта үзэгдөө һөн.

Үгэрэгшэ жэлүүдэйгэе дугуунуудһаа ба алдуунуудһаа урех хөхэ, 1940-41 онуудай үбэлжэлгэдэ бэлдхэл хангахын орондо, харин зарим колхозууд, совсоветүүд мүнөөшье хангалтагүйгөөр хүдэлмэришье. Малнуудаа дулаан, сабар байраар, үбэл хабартаа элбэг үбһэ солоомоор хангаха хэрэгтэ анхаралаа табиһагүй. Илангаяа зоотехническэ барилгануудые эхээр улаарууна.

Баянай ба Зэдн сельсоветүүдэй колхозуудта гурбан жэлэй саал тээ эхилһэн аад хүүрэдүй барилганууд һин.

Гэгээтэй сомоной (түрүүлэгшэнь нүхэр Шагдаров) колхозууд баһа лэ иимэ башдалтай. Үбһэ ба солоомоор эхэ даламаг. Түрүүлэгшөнөр нүхэд Цыбиков ба Доржиев гэгшэд эвэнэ тусаа анхарал табидаггүй байха юм.

Тэршөлэн, Бергойн „Овцево“ совхоз (директорынь нүхэр Шиммарев) энэ жэлэй үбэлдэ муч бэлдхэлтэйгээр үгэжэ байна. Зоотехническэ барилгануудайн план дүүргэгдэдүй. Энэ жэлдэ абанан үбһөнгийн холо дутаха байна. Гэбшье, комбайнаар хурһаһан планууд дээрхи солоомонь сомолдоггүй саһандаа даруула хөбтөнэ. Совхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилгшэд эвэниинэ һайтар мэдэжэ ба хаража байбашье, хайша хэрэгээр гандана. Директорэй оролгошо нүхэр Черетиченко болбол „үшөө эрлэ байна, үрлижэ шадахади“ — гээд, ханаа амар һуунаар.

Зүгөөр, Зэдн аймагай зарим түрүү колхозуудын малнуудтаа дулаан байра түхээржэ дүүргэхэ дүтлээ. Доодо-Бургалтайн сомоной, Кара Марксын нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Тугутов), Ворошиловый нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Банзарасев) ба „Заветы Ильича“ колхозууд зоотехническэ барилгынгаа планууде дүүргэжэ байна.

Кара Марксын нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлэй торшо соо үхэрэй, хозилэй, адуунай, гахайн ба шубуунай байранууде барьба. Мүн Дээдэ-Бургалтайн сомоной, Сахьявовагай нэрэмжэтэ колхоз барилгынгаа планыне сүм дүүргэбэ.

Түрүү колхозуудай барилгын бригаданууд-дархашуудын нотагайгаа материалнуудые үргөнөөр хэрэглэнд. Бергойн сомоной, Сталиной ба Каяновичи нэрэмжэтэ; Үшөөтэй сомоной Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозууд аятагай материалнуудые бүри хэрэглэнхэйгэе ашаар, барилгынгаа планууде гол түлэб түгээхөөр байна. Баладаршавинин нэрэмжэтэ колхозой соломо хоншон Андрей Колодия (мүнөө түрүүлэгшын оролдошоор хүдэлмэрилһэ) малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдхөлгө, дулаан зохид байраар хангаа. Фермонууде эрилхэгшэд нүхэд Лалетин, Усов (Жалтур) гэгшэд нарай малнуудайгаа байранууде захибарилгада өө сөбөрлөгдө өөһөдө хабаадаһан байнаад.

Зэдн аймагай хүтэлбэрилгшэд болбол түрүүшүүлэй жэшөө бүгэдэн шадабарт болгожо, аймаг доторхи бүхы колхозуудта малай үбэлжэлгыне һайнаар үнгэрэхын тулада эрид хэмжээ абаха уягатай.

Аймсоведэй сесси дээрэ

Баян Зэдн аймагай ажалшадай депутатуудай III сесси боложо дүүрээ. Советэй массова хүдэлмэри тухайда — түрүүлэгшэ-депутат нүх. Е. М. Ушнаев доклад хэбэ. Энээн дээрэхэнь мэдэхэдэ, нотагуудахи Советүүдтэ һунгалтануудһаа хойшо түрүү сельсоветүүд ба колхозууд энэ асуудлаар бага бэшэ хүдэлмэри ябуулаһан байна.

Жэшээлхэдэ, Гэгээтэй совсовет (түрүүлэгшэнь нүх. Шагдаров). Доодо-Бургалтайн (түрүүлэгшэнь нүх. Банзаров), Бергойн (түрүүлэгшэнь нүх. Сандаков) совсоветүүд колхозуудайгаа центрнуудые культурна болбосон болгохын тула эхэхэн оролдогто гаргалан байна. Эндэхи клубууд, дулаан булангууд ба уншалгын байшангууд хүдэлмэрэ һайжаруулаа.

Доодо-Бургалтайн сомоной, Кара Марксын нэрэмжэтэ колхоздо — мүнөө шнэ теһо оройтой. хажуу тээтээ бишихан таримаал саятай гөрүүд олон боло. Гектар тухай газарта колхозой сад тарилгаа.

Зүгөөр, зарим колхозуудай, сомонойд хүдэлмэришадтай хангалтагүй хүдэлмэришөөн шалтагаалан, шухала хэмжээбуулангууд бөлүүлэгдэнгүй хосорно. Культурна хүдэлмэри дэлгэрүүлгэдэ Наранай, Алцагай, Жалтурин, Доодо-Торин ба бусад сельсоветүүдэй хүтэлбэрилгшэдын хайша хэрэгээр хандана. Колхознигуудай сүлөөтэй сагаа культурна зохидоор үнгэрэхэ газарнууд (клуб ба бусад) холдоо шахуу бүхэ суургада байгаг. Газетэ, журналнууд захигданагүй. Энэнтэй хамта, агитационно-ойлгуулалтын хүдэлмэри-нүүднэе баһа лэ һулаар ябуулагдана.

БМАССР-эй Совнаркомдо

БМАССР-эй Совнарком болбол политико-гэгээрэлэй учреждениүүдэй хүдэлмэриэ һайжаруулагда республикын Наркомпросой, аймагай гэгээрэлэй таһагуудай зүгһөө анхарал табидаггүй байһые тэмдэглэбэ. Колхозно клубуудай, дулаан булангуудай, культурна байшангуудай хүдэлмэрин колхознигуудай ба хүдөөгэй интеллигенциин эрилтэнүүдэ хүсэд ханганагүй. Тус хүдэлмэрин түрүү оймдуудын республикын политико-гэгээрэлэй учреждениүүдэй хүдэлмэрилгшэдэй шадабарт болгодоггүй байна.

Нотагуудахи политико-гэгээрэлэй учреждениүүдэй кадрнуудын саг Үргэжэ һалгэгдэнэ. Заиграйн райондо — социалистическэ культурна байшангай 3 директорнууд, 3 инспекторууд; Кяхтада — 2 инспекторууд һалгэгдэн байна ба бусад. Замгайн райондо — 3 директорнууд, 3 инспекторууд; Кяхтада — 2 инспекторууд һалгэгдэн байна ба бусад) ороһоной, склад “ болгоглонхой.

Мүн төршөлэн зарим районуудта (Заиграйн районой Үнөөтэй, Усть-Курба ба бусад) уншалгынгаа байшангууде сомоной гүйсэлдомуудай ба бусад учреждениүүдэй гэр болгодо, зоосохи хэрэгсэлүүднэе тараажэ хаяһан байба.

БМАССР-эй Наркомпрос ба төрөнэй нотагуудахи органуудын политико-гэгээрэлэй учреждениүүдэе хүтэлбэрилгшэ, тэдэнэй хүдэлмэриниинь шалганагүй.

БМАССР-эй Совнарком болбол уншалгын байшангууде, колхозно клубууде үнөөр культурна центр болгохын тула доро дурсагаһаан, хэмжээбуулга-

Тус сельсоветүүдэй гүйсэлхэе комитедууд ба саг үргэлжын комиссионууд хүдэлмэрэе зүбөөр эмхидхон табижа үшөө шалагагүй байһаар. Энэниинэ Аймсовет багаар алхархан ба шийдэхы хэмжээ-нүүдые абаагүй байха юм.

Массова хүдэлмэрин ябаса тухай зүбһөн хэлсэһэнэйгэе һүүлдэ, Сесси болбол малай үбэлжэлгэдэ бэлдхэлгын асуудалаар — АЗО-е даагша А. Зайцевтай доклад соносбо. Депутатууд болбол үбэлжэлгэдэ бэлдхэлэй хүдэлмэри тон хангалтагайгөөр ябуулагдажа байһа-ниинэ тусгаар тэмдэглээ. Зоотехническэ барилгада түргэн метод дэлгэрүүлхэ тухайда, Иволгын аймагай «Соавиа-хим» колхозой колхознигуудай урла-ныне колхозууд дээгүүр хэлсэгдэнгүй үнгэржэ байна. Сесси хадаа малнуудаа дулаан байраар ба тэжээлээр хүсэд хангахын түлээ эрид тэмсэхын колхознигуудые урлалба.

Һүүлшын асуудалаар (аймагай финансова биджелей дүүргэлтэ тухай) — депутат нүхэр Помудев доклад хэжэ, үнгэрһэн юһөн һарын торшо соо аймагай биджелей ямараар гүйсэлхэг-дһөн тухайда тоһо тэдгээр тогтожо хэлээ. Финансова дисциплиныне хазагайруудад колхозуудай, сельсоветүүдэн хүтэлбэрилгшэдые дуржажа, тэдэн-дэ хэмжээ абахын дурдахаба. Гүрэн-нэй мүннэ хайша хэрэгээр гаргалам-дэ учреждениүүдэй ба предприняти-нуудай хүтэлбэрилгшэдые депутатууд эрид шүүмжэлбэ.

Аймсоведэй III Сесси болбол хэлсэһэн бүхы асуудалнуудараа тусхай шийдхө-бэринуудые абажа, саашанхи зорилго-нуудые хараалһан байна. Ц. ДАМБИЕВ.

нүүдэ бөлүүлхын БМАССР-эй Наркомпрос нүхэр Шадрарые ба аймагай гэгээрэлэй таһагуудые уялгалба:

- а) политико-гэгээрэлэй учреждени-нүүдэ хоёр долоон хоногой торшо соо хүдэлмэрилгшэдээр хангаха. Наркомпросотой зүбшэнгүйгөөр, политико-гэгээрэлэй учреждениүүдэй хүдэлмэри-лгшэдые хүдэлмэришөөн гаргадгэ өвдөө хүдэлмэриде оруулгад ябадалда эсэс табижа;

- б) хүдөөгэй интеллигенцие (агрономууд, врачууд, багшанар ба бусадые) элсүүлэн, лекцинуудые эмхидхэхэ;

- в) политико-гэгээрэлэй учреждени-нүүдэй хүдэлмэрилгшэдэй мэргэжэлы дэбшлүүлхын тула, клубуудай, уншалгын байшангуудай хүдэлмэрилгшэдэй суглаа-семинар районой центр дээрэ квартал соогоо хоёр дахин хэхэ;

- г) энэ оной декабрь һарада политико-гэгээрэлэй инспекторнуудэй, культурна байшангуудай директорнуудэй ба библиотекин хүдэлмэрилгшэдэй республиканска суглаа үнгэрэхэ.

Политико-гэгээрэлэй учреждениүүдэй хүдэлмэришэ (советскэ хуучи, колхозно байгуулалта, финанс, эдүүрне хамгаалалта, социальна хангалта гэхэ мэтэ асуудалуудаар захибарт үгэхыне) өөһөдөнгөө хүдэлмэрилгшэдые активнаар хабаатүүлхын — Истициан Нарком нүхэр Сиренявтэ, Газарта-раламгай Нарком нүхэр Петряковто, Финансын Нарком нүхэр Соколовто, Наркомдрав нүхэр Абыковто, Социаль-нэ хангалтын Нарком нүхэр Извонто ба энэ хүдэлмэрине нотагуудга эмхидхэхын нүхэр Шадрарта дурал-хаба.

Колхознигуудай нүүлгыне большевистскэ ёһоор хүтэлбэрилхэ

Үгэрэгшэ оной майда, парти ба правительство болбол оройноггоо бага газартай районуудһаа Союзай дурна зүгдхэн эхэ газартай районуудта нүүлгыне эмхидхэхэ шухала гэжэ мөдөрһөн байна. Гүрэнэй удхаанартай энэ хэмжээбуулга хадаа Дальна Востогой, Сибириин, Уралай, Казахстанай үржэлтэ газарнууде хүсэдөөр хэрэглэгдэ, дурна зүгдхэн районуудай колхозуудахи газартарялалгыне үргэдхөлгө, төрөнэй культурне дэбшлүүлгэдэ зоржу-лагданхай.

Украины, Белоруссин, РСФСР-эй централна областнуудай бага газар-тай районуудахи колхознигууд болбол парти ба правительствоын урлалыне халуунаар угтаба. Нүүлгэ болбол үнгэр-гшэ жэл халадай торшо соо эмхидхэй-гээр бэлдүүлгэдэжэ, үргэн далайса олоо. Хэдэн зуугаад мянган колхозни-гууд ба тэдэнэрэй бүлүнэр шнэ нота-гуудта нүүлгэ ошоол, төндхи колхо-зуудта оржо, нитнын үйгэдбэриде ба артелин бүхы хэрэгүүдтэ активнаар хабаадалсана.

Колхознигуудые нүүлгэнэ хадаа советскэ гүрэнэй дэмжэлгээр ба тува-ламжаар үнгэрэгдөнэ. Эвэн имнөө, нүүлгын эхэ планууд дүүргэгдэжэ ша-дагдаа. Жэшөөн, Бурят-Монголой АССР-тэ, Приморско ба Хабаровска хя-зарнуудта нүүлгэлгын жэлэйн план октябрин 15-ха хүсөөгдөө, Сибирьтэ

ба Казахстанда — 90 процент дүүргэг-дэ.

Түсөбтэ гуримээр бөлүүлгэдэжэ бй-гаа нүүлгэлгэ, өөрыгөө хүсэд харюу-лаа гэжэ опыт харуулаа. Нүүлгэ эрэг-шад хадаа колхозуудай ажалай резерв-нүүдэне эхэдхэнэ, нитнынгөө ажахыне үргэдхөхөн: төдөнөртэ туһална. Нүүлгэ эрэгшэдэй нэмөнөһөн ашаар, зүүн зүгдхэн нилдэ олон колхозууд үйлдбэ-рингөө хүгжэлтэдэхи дугуунууде ам-жалтатайгаар усмхана. Ажахын шөнө-нүүд халбаринууд байгуулагдаһа, ур-дан оройдошье таргадалагүй байһан культуранууд поли дээгүүр ургана.

Жэшөөн, Алтайн хизарай, Рубцовско районой, „Сибиринск“ гэжэ хүдөө-ажахын артелине абаад үзөө. Энэ жэ-лэй ахиндэ, 16 бүдэ колхознигууд Украинаһаа энде өршөөн байгаа. Тэдэнэр болбол колхоздонь ородрно культура-нуудай үгы байхадан эхээр гайха-һан байгаа. Тэдэнэр колхозно үйлдбэ-ринин шөнө халбары — овош тарилга байгуулхын түлээ оролсон байна. Колхоздонь арбузууд, огурцнууд, ка-пусты, нонгын, морковь түрүүшынхөө ургуулагдаа. Нүүлгэ эрэгшэдэй үүсхэ-лээр, энэ жэлдэ жэмсэй сад байгуу-лагдахань.

Нүүлгэ — политическэ эхэ хэрэг мүн, төрө хадаа хэдэн зуугаад мянган кол-хознигуудай бүлүнэрэйн болото интере-сүүдтэ хабадана. Хүнүүд болбол шөнэ

газарнууде эдүүрилгэдэ хабаадалса-хын тулада, Эхэ оройноггоо зүүн зүг-дхи колхозуудай хүсэ шадалыне бөхи-жүүлхын тулада хэдэн мянган километ-рын газарһаа нүүлгэ ерэнэ.

Нүүлгэ эрэгшэдыне хайхарамжа ба анхаралаар хүрээлхэ — партийна, совет-скэ ба газартарялалгай хүдэлмэрилг-шэдэй, дурна зүгэй районуудахи кол-хозуудай хүтэлбэрилгшэдэй улагһан мүн. Шөнө нотагуудтаа түбхилгэдэнь төдөнөртэ туһалаа хэрэгтэй.

Бурят-Монголой АССР-эй колхозууд болбол нүүлгэ эрэгшэдыне баяртайгаар утгалгын, төдөнэрэй түбхилгэдэ анка-ртайгаар хандалгын жэшөө харуул-на. Эндэ, колхознигуудта — нүүлгэ эрэг-шэдтэ гарнуудыне бариха планаа октяб-рин 15-да 96 процент дүүргэбэ. Нүүл-гэ эрэгшэд хадаа нотагуудахи орга-низацинуудай туһаламжаар малтай бо-ло.

Зүгөөр, нүүлгэ эрэгшэдыне хаана-янагай хүндтэйгөөр уггана гэжэ болохогүй. Энэ хэрэг Ново-Ибирскэ областдо илангаяа муугаар табидаг-хай. Эндэ, централна областнуудһаа нүүлгэ эрэгшэ колхознигууде олонхи-до хөншыне угталаггүй байна. Гүрэн болбол нүүлгэ эрэгшэдэй түбхилгын ту-лала кредит үгэхын 34 миллион тү-хариг табиһан байгаа, харин энэ мүнүнөө миңг 7,8 миллион түхэриг хэрэгсэлдһөн байна, — энэһөнөө муу ямар факт байха гэшэ ба.

Нүүлгэ эрэгшэдэй түбхилгэ тухайда анхаралаа табидаггүй хүдэлмэрилгшэд болбол гүрэнэй хэмжээбуулангууде бөлүүлгэдэ һаад ушаруулаһаа гадна, эдэ хэмжээбуулангуудай бөлүүлгыне тавадуулаа. Иимэ хүнүүдтэ либераль-наар хандалгыне эсселмээр болоо.

Нүүлгэ эрэгшэдэй ашаар колхозуудта ажалайн бүтөөсө дэбшлэжэ, ажахын абуулгын хэмжэнь эхэдэжэ, тарилгын үргэн болоол һэвнэ, нүүлгэ хүсэд харюулагдаха байна. Энэниинэ ойлгожо, энэнтэй зохицуулан колхозно үйлд-бэрине түсөлбэнэ гэжэ хөлжэ болохогүй байна. Хойто-Казахстанска областне абаад үзөө. Областиин колхозуудта ажаллажа шадаха хүнүүдэй тоо 1939-1940 онуудай торшо соо 31 про-цент эхэ болоо. Теэд, 1940 ондо тарилгын площадь миңг 8 процент үргэдхэгдөө. Харин, төршөлэн эрэхөшье жэлдэ 8 процент үргэдхөгөөр хараа-лгдана. Ажалай бүтөөснэ ургуулаха аргабайдалын энэ областдо хүсэдөөр хэрэгсэлдэнгүй гэжэ харагдана.

Колхознигуудые нүүлгэлгын планууде амжалтатайгаар дүүргэлгэ — олон-хидоол областнууд ба районуудай хү-тэлбэрилгшэ-эй хүдэлмэришөө дудды-дөө өөрөө бүтэхэ гээд, найдажа боло-хогүй.

Нүүлгыне эмхидхэхэ хэрэгтэй. Нүүлгыне эмхидхэхэ — энэ юуб гэд-бэл, эвэн түрүүн, энэ хэрэгэй уг-зорилгыне колхознигуудта эрхмээр ойл-гуулаха, тишэ нүүлгэ ошохо райо-нуудахи усовинуудтай тэвэрнэе танилсуулаха гөһөн ухатай. Нүүлгэ хадаа нүүлгэ ошохо хизаар тухайда торхойгоор мэдэхэ ёһотой.

Саашада, нүүлгэ нотагаа шөлөлгө-дөн нүүлгэдэ туһалха хэрэгтэй. Жэшөөн, Белоруссин ой тайгатай нота-гуудахи колхознигууд талмай тата районуудта нүүлгэ ошоһон ушарнууд байгаа. Түрүүшын нотагай хилал ади-наг усовинуудтай газарта нүүлгэ эрэг-һэн колхозник хадаа ажабайдалай шөнө-нүүд усовинуудта түгөөр диджа, эрхимээр танилсаа байһанын элите гэшэ.

Эсэстэ, нүүлгэлгын планыне дүүргэхын тулада, төдөнөнэ колхознигуудай нүүл-гэ ошохо районуудай хүтэлбэрилг-шэд өөһөдөнгөө колхозуудахи хүдэл-мэришэ хүсэйн балансыне үзэхэ, ажалай бүтөөснэ дэбшлүүлхын түлээ тэм-сэхэ ба тиггэхэ — хүдэлмэришэ хүсэ-ндэ промышленостин хэрэглэлтэе хан-гаха ба нүүлгэхын тулада резервнүү-дэ сүлөөлхэ уялгатай.

Колхознигуудые нүүлгэхэ тусаа угга эхэ хүдэлмэриде хабаадалсангүй байха бэшэ, харин төрөнэинэ һайнаар эмхид-хэхэ (а хүтэлбэрилхэ, шөнө нотагууд-таа түбхилгэдэнь нүүлгэдэ бүхы-хэмжээгээр туһалха — нотагай партийна ба советскэ организацинуудай, төдөн-эрэй хүтэлбэрилгшэдэй зорилгон эгээн эвэндэ байна. Тинхэдэ лэ эрэхэ жэлдэ бүри эхэ хэмжээгээр харааладаһан нүүлгын план дүүргэдхэ байна.

(„Праудын“ түрүү бэшэгһээ).

Карюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ